

Maria Huiskonen

YHDISTYKSEN VARAINHANKINTA

Keinoja pienten ja keskisuurten yhdistysten toiminnan rahoittamiseksi

YHDISTYKSEN VARAINHANKINTA

Keinoja pienten ja keskisuurten yhdistysten toiminnan rahoittamiseksi

Maria Huiskonen
Opinnäytetyö
Syksy 2010
Viestinnän koulutusohjelma
Oulun seudun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun seudun ammattikorkeakoulu
Viestinnän koulutusohjelma, mediatuottamisen suuntautumisvaihtoehto

Tekijä: Maria Huiskonen
Opinnäytetyön nimi: Yhdistyksen varainhankinta – Keinoja pienten ja keskisuurten yhdistysten toiminnan rahoittamiseen
Työn ohjaaja: Pekka Isomursu
Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Syksy 2010
Sivumäärä: 30 + 3 liitesivua

Suomessa on noin 130 000 rekisteröityä sekä lukemattomia rekisteröimättömiä yhdistyksiä. Suurin osa näistä on pieniä tai keskisuuria yhteisöjä, joiden toiminta on luottamusjohdon ja vapaaehtoistyön varassa.

Yhdistykset tarvitsevat toiminnalleen rahoitusta, jotta ne voivat ajaa omia aatteellisia tavoitteitaan ja toimia yleisen hyvän puolesta. Tutkielmassani käsittelen keinoja yhdistyksen toiminnan rahoittamiseksi, painopisteenä varainhankinta sekä avustukset. Yhdistykseen lähettämäni sähköpostikyselyn avulla selvitin, mitä varainhankinnan keinoja yhdistykset toiminnassaan käyttävät.

Yhdistystoimintaa säädellään yhdistyslailla, joka määrittelee osaltaan myös yhdistyksen mahdollisuuksia toimintansa rahoittamiseen. Yhdistyslain mukaan toiminnan tarkoituksena ei saa olla taloudellisen hyödyn hankkiminen.

Varainhankinnalla on usein merkittävä osuus yhdistyksen kokonaistuotosta. Varainhankintaa ovat myyjäiset, arpajaiset, talkootyöt, yritys yhteistyö, lahjoitukset ja keräykset. Lisäksi yhdistys voi rahoittaa toimintaansa avustuksilla, joita jakavat useat eri tahot. Keinoja toiminnan rahoittamiseen on siis useita, mutta yhdistykset tarvitsevat toimintaansa aktiivisia jäseniä sekä resursseja, jotta varainhankinta saataisiin toimivaksi ja kannattavaksi.

Asiasanat: Yhdistys, varainhankinta, rahoitus, yleishyödyllinen yhdistys

ABSTRACT

Oulu University of Applied Science
Degree programme in Communication, Option of Media Production

Author: Maria Huiskonen

Title of thesis: Funding for Associations - Finding ways to finance the functions of small and medium-sized associations

Supervisor: Pekka Isomursu

Term and year when the thesis was submitted: Autumn 2010

Number of pages: 30 + 3 appendixes

There are approximately 130 000 associations and a countless amount of associations which have not been registered in Finland. Most of these are small or middle-sized organisations and their functions are mainly based on the work of volunteers and trustees.

Associations need funding in order to plead their own idealistic intentions and operate for the public good. In this thesis different ways to fund associations' functions are processed. An e-mail questionnaire was sent to associations in order to find out the ways of financing they actually use in their function.

Associations are regulated by the law and it defines the possibilities they have in financing. The law says that the main purpose of a non-profit association can not be aiming at economical profit.

There are different ways to attract financial support for the functions of the association: these are rummage sales, raffles, sponsorships, donations and fundraising. Associations may also apply for contributions from different sources, i.e. the EU, RAY and municipal funding. Besides all these different ways of attracting money, associations also need active members and some resources to make the association economically worthwhile.

Keywords: Association, fundraising activities, financing, non-profit association

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	6
2 TAUSTAA.....	8
2.1. Mikä on yhdistys?	8
2.2 Yhdistyslaki.....	11
2.3 Yleishyödyllisen yhdistyksen elinkeinotoiminta ja verotus.....	11
3 YHDISTYKSEN TOIMINNAN RAHOITTAMINEN	14
3.1 Varainhankinta.....	14
3.1.1 Jäsenmaksut	15
3.1.2 Myyjäiset ja arpajaiset	15
3.1.3 Lahjoitukset	16
3.1.4 Yritysyhteistyö	17
3.1.5 Muut keinot.....	18
3.2 Avustukset, apurahat ja palkinnot	19
4 TUTKIMUKSEN TULOKSET	22
4.1 Tutkimuksen selostaminen	22
4.2 Yhdistysten käyttämiä keinoja toiminnan rahoittamiseksi	22
4.3 Yhdistysten kokemukset varainhankinnasta	25
5 LOPUKSI.....	27
LÄHTEET	29
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Suomalaiset ovat yhdistyskansaa. Suuri osa meistä kuuluu johonkin yhdistykseen tai ainakin osallistuu yhdistysten järjestämään toimintaan. Myös monia maamme yhteisiä asioita hoidetaan yhdistyksissä: niissä toimitaan esimerkiksi lasten, ympäristön tai vammaisten hyväksi. Yhdistystoiminta on läsnä myös poliittisessa järjestelmässä, koska puolueet ovat yhdistyksiä. Yhdistykset tarjoavat muun muassa harrastus- ja vapaa-ajan viettomahdollisuuksia ja järjestävät kulttuuritapahtumia.

Kuka tahansa Suomessa asuva ihminen voi perustaa yhdistyksen. Hänellä on myös oikeus pyrkiä jäseneksi yhdistykseen, olla kuulumatta yhdistykseen ja erota yhdistyksestä. Päätösvalta yhdistyksissä on nimenomaan jäsenillä. Yhdistystoiminta on siis jokaisen oikeus ja kaikkien yhteinen asia.

Tuotin opinnäytetyöni produktio-osana tanssiyhdistys Funky Hallin oppilasnäytöksen keväällä 2010. Olennainen osa sekä yhdistyksen yleistä toimintaa että näytöksen tuottamista oli varainhankinta, joka luonnollisesti kuului minulle tuottajana. Olen ollut mukana yhdistystoiminnassa myös aiemmin suorittaessani osan työharjoittelusta Pyhäjoen Harrastajanäyttelijät ry:n tuottajana keväällä ja kesällä 2009. Näiden kokemusten kautta kiinnostuin yhdistystoiminnan rahoittamisesta.

Kulttuurialalla suuri osa toimijoista on yhdistyksiä. Yhdistyslain mukaan yhdistysten toiminnan tulee olla taloudellisesti vähäarvoista. Mitä keinoja esimerkiksi kulttuuriyhdistyksillä sitten on rahoittaakseen toimintaansa? Tutkielmassani tutkin yhdistysten toiminnan rahoittamisen eri mahdollisuuksia, muun muassa sponsorointia, avustuksia ja lahjoituksia. Selvitin, mikä on yhdistyslain puitteissa sallittua ja mitä keinoja yhdistyksillä on varainhankinnan suhteen käytössään. Keskityin tutkimuksessani pieniin ja keskisuuriin yhdistyksiin.

Yhdistykseen lähettämäni sähköpostikyselyn avulla kartoitin, mitä olemassa olevia varainhankinnan keinoja yhdistykset ovat toiminnassaan käyttäneet ja kuinka suuri merkitys varainhankinnalla on yhdistyksen kokonaistuotossa.

2 TAUSTAA

2.1. Mikä on yhdistys?

Patentti- ja rekisterihallituksen mukaan maassamme on tällä hetkellä noin 130 000 rekisteröityä yhdistystä (Patentti- ja rekisterihallitus, hakupäivä 15.11.2010). Lisäksi yhdistystoimintaa harjoitetaan lukuisissa rekisteröimättömissä yhdistyksissä. Maassamme on siis valtava määrä erilaisia ja erikokoisia yhdistyksiä, joista suurin osa on pieniä, vain luottamusjohdon ja vapaaehtoistyön varassa toimivia. Näiden lisäksi mukana on myös suuria toimijoita, jotka omistavat suuria varallisuusmassoja ja hoitavat tärkeitä yhteiskunnallisia tehtäviä. (Perälä, Juutinen, Lilja, Lindgren, Reinikainen & Steiner 2008, 11.) Suomen yhdistystoiminnan kenttä on siis erittäin kirjava ja laaja; yhdistystoiminnalla on keskeinen merkitys muun muassa ammatillisessa edunvalvonnassa, poliittisessa toiminnassa, kulttuuri- ja sivistystoiminnassa sekä urheilu- ja harrastustoiminnassa.

Mikä sitten on yhdistys? Loimu (2007, 21) määrittelee yhdistyksen tunnusmerkeiksi seuraavat: siinä on vähintään kolme jäsentä, sillä on jokin aatteellinen tarkoitus ja sen toiminta on tarkoitettu pysyväksi. Perälä ym. lisäävät näihin määritelmiin vielä yhteiseksi koetun, ei-taloudellisen intressin toteuttamisen (2008, 13).

Yhdistys voi olla rekisteröity tai rekisteröimätön (Perälä ym. 2008, 15). Patentti- ja rekisterihallitukseen rekisteröityjen yhdistysten nimen perään kirjoitetaan kirjaimet ry, rekisteröity yhdistys tai yhdistyksen sääntöjen ollessa ruotsinkieliset rf, registrerad föreningen. Ainoastaan rekisteröity yhdistys on oikeuskelpoinen, eli se voi muun muassa hankkia itselleen oikeuksia, omistaa omaisuutta ja tehdä nimissään sopimuksia. Sitoumuksista vastaa tässä tapauksessa yhdistys itse. (Loimu 2007, 26.)

Rekisteröimättömän yhdistyksen tunnistaminen voi olla vaikeaa: missä vaiheessa jokin yhteenliittymä on tarpeeksi aatteellinen tai pysyvä, että sitä voi kutsua yhdistykseksi? Rekisteröimättömiä yhdistyksiä ovat usein muun muassa harrastusryhmät ja luokkatoimikunnat. Lopullisen päätöksen siitä, onko kyseessä yhdistys, tekee tarvittaessa oikeudenistunto. Suurin ero rekisteröidyn ja rekisteröimättömän yhdistyksen välillä on se, että rekisteriin merkitsemättömän yhdistyksen sitoumuksista vastaavat toimeen osallistuneet henkilöt itse, ei yhdistys. (Loimu 2007, 23–25.)

Yhdistyksiä voidaan kutsua eri nimillä, joista yleisimpiä ovat klubi, järjestö, osasto, kerho ja seura. Yksityisistä ihmisistä muodostuva yhdistys on ensimmäisen asteen yhdistys. Yhdistysten muodostamaa yhdistystä kutsutaan liitoksi, keskusliitoksi tai keskusjärjestöksi, esimerkiksi Suomen Ammattiliittojen keskusjärjestö SAK ry. (Loimu 2008, 23.)

Jäsenet

Yhdistys on vähintään kolmen hengen yhteenliittymä. Jäsenet voivat olla luonnollisia henkilöitä eli yksityisiä ihmisiä tai oikeushenkilöitä eli kuntia, osakeyhtiöitä tai muita yhdistyksiä (Loimu 2008, 21). Mikäli yhdistyksen varsinainen tarkoitus on vaikuttaa valtiollisiin asioihin, saavat jäseninä olla vain henkilöt, joilla on kotipaikka Suomessa (Yhdistyslaki 503/1989, 10§).

Yhdistyksen päätösvalta kuuluu sen jäsenille (Yhdistyslaki 503/1989, 16§). Tätä päätösvaltaa jäsenet käyttävät yhdistyksen kokouksissa. Perälä ym. (2008, 25) vertaavat yhdistyksen jäseniä yrityksen omistajiin. Samoin kuin yrityksen omistajat haluavat sijoitukselleen tuottoa, on myös yhdistyksen jäsenillä oikeus vaatia tuloksellista toimintaa oman aatteellisen tarkoituksensa toteuttamiseksi.

Yhdistyksen säännöissä yhdistykselle määritellään tehtävä tai tarkoitus, jonka hyväksi yhdistys toimii. Yhdistyksen jäsenet ovat vastuussa tuon tarkoituksen toteuttamisesta. (Perälä ym. 2008, 26.) He valitsevat keskuudestaan hallituksen, jonka tulee huolehtia tarkoituksen toteutumisesta jäsenten haluamalla tavalla.

Aatteellisuus

Aatteellisuus kuvaa sitä yhteistä tarkoitusta, jonka hyväksi yhdistys toimii. Loimu (2007, 21–22) listaa esimerkkejä aatteellisuudesta erittäin laajasti:

- aatesuunnan edistäminen tai vastustaminen, esimerkiksi Reilun kaupan ruuan edistäminen
- ryhmän etujen valvonta, esimerkiksi ammattiyhdistykset
- hyväntekeväisyys, esimerkiksi Lions Club
- palvelujen tuottaminen jäsenille tai muille kuin jäsenille
- yhdessäolomahdollisuuksien tarjoaminen jäsenille, esimerkiksi urheiluseurat.

Tämän viimeisen esimerkin yhdistykset eivät aja aatteellisuutta sanan varsinaisessa merkityksessä, vaikkakin ne ohjaavat jäseniä hyvän harrastuksen pariin ja edistävät siltä osin aatesuuntaansa.

Yhdistys on aatteellinen, jos sen toiminnan tarkoituksena ei ole taloudellisen hyödyn hankkiminen (Perälä ym. 2008, 14). Jotkin yhdistykset, kuten ammattijärjestöt voivat kuitenkin pyrkiä tuottamaan jäsenilleen taloudellista hyötyä välillisesti tekemällä esimerkiksi työtä palkkojen nostamiseksi (Yhdistystieto, hakupäivä 24.11.2010).

Pysyvyys

Yhdistyksen toiminnan oletetaan olevan järjestäytynyttä, tai muutoin kyseessä ei ole yhdistys. Tähän katsotaan olennaisesti kuuluvan myös toiminnan pysyvyyden (Norri & Palsala 1989, 22). Yleensä yhdistystä perustettaessa toiminnan ajatellaan jatkuvan pitkään, tai ainakaan näköpiirissä ei ole aihetta yhdistyksen lopettamiseen. Toisaalta yhdistys voidaan myös perustaa toimimaan jonkin tietyn tavoitteen eteen, jonka saavuttamisen jälkeen yhdistys voidaan purkaa (Loimu 2007, 22). Näin on mahdollista perustaa yhdistys esimerkiksi yhden kokouksen tai muun tapahtuman organisoimista varten.

2.2 Yhdistyslaki

Yksi syy yhdistystoiminnan suureen suosioon löytyy lainsäädännöstä. Suomen perustuslain mukaan jokaisella on yhdistymisvapaus, johon sisältyy oikeus ilman lupaa perustaa yhdistys, kuulua tai olla kuulumatta yhdistykseen ja osallistua yhdistyksen toimintaan (Suomen perustuslaki 731/1999, 13 §). Yhdistystoiminta on siis kaikkien yhteinen asia. Mutta vaikka yhdistystoiminta on vapaaehtoista toimintaa yhteisen hyvän puolesta, mukavan yhdessäolon lisäksi toiminta sisältää myös pelisääntöjä. Yhdistystoimintaa ohjataan yhdistyslailla, jossa säädellään tarkemmin myös yhdistymisvapauden käyttämistä. Yhdistyslain mukaan jokainen voi vapaasti perustaa yhdistyksen sellaista aatteellista toimintaa varten, joka ei ole vastoin lakia tai hyviä tapoja (Yhdistyslaki 503/1989, 1 §).

Tämän tutkimuksen kannalta olennaisia ovat yhdistyslain taloudellista toimintaa koskevat osat. Yhdistyslaki koskee vain aatteellisia yhdistyksiä, eli laki ei koske yhteisöä, jonka tarkoituksena on voiton tai muun välittömän taloudellisen edun hankkiminen siihen osalliselle tai jonka tarkoitus tai toiminnan laatu on pääasiassa taloudellinen (Yhdistyslaki 503/1989, 2 §). Mikäli yhdistyksen pääasiallinen toiminta on taloudellista, on kyseessä osuuskunta ja tällöin se on merkittävä kaupparekisteriin. Yhdistyslain mukainen yhdistys saa harjoittaa elinkeino- tai ansiotoimintaa siinä tapauksessa, että toiminta on määrätty yhdistyksen säännöissä tai jota on pidettävä taloudellisesti vähäarvoisena (Yhdistyslaki 503/1989, 5 §).

2.3 Yleishyödyllisen yhdistyksen elinkeinotoiminta ja verotus

Aatteellinen yhdistys voi olla yleishyödyllinen, joten sen toiminta on lähtökohtaisesti verovapaata. Yleishyödyllinen yhdistys on verovelvollinen ainoastaan elinkeinotulostaan sekä tuloista, jotka se on saanut muuhun kuin yleishyödylliseen tarkoitukseen käytetystä kiinteistöistä (Perälä ym. 2008, 14). Verovapaus edellyttää, että yhdistyksen taloudellinen toiminta on vähäarvoista

ja epäsäännöllistä, tuotot käytetään yleishyödylliseen toimintaan eikä toiminnasta saatu hyöty kohdistu pienelle, suljetulle piirille tai yksittäisille henkilöille (Suomen luonnonsuojeluliitto, hakupäivä 24.11.2010).

Tuloverolain (1535/1992, 22§) mukaan yhteisö on yleishyödyllinen, jos

- 1) se toimii yksinomaan ja välittömästi yleiseksi hyväksi aineellisessa, henkisessä, siveellisessä tai yhteiskunnallisessa mielessä
- 2) sen toiminta ei kohdistu vain rajoitettuihin henkilöpiireihin
- 3) se ei tuota toiminnallaan siihen osalliselle taloudellista etua osinkona, voittosuutena taikka kohtuullista suurempana palkkana tai muuna hyvityksenä.

Näiden kaikkien kolmen edellytyksen on toteuduttava yhtäaikaisesti, jotta yhdistys on yleishyödyllinen (Kukkonen 2007, 3). Yhteisöä ei voida pitää yleishyödyllisenä, jos sen toiminnan tarkoituksena on vaikkapa varojen hankkiminen tai kulujen minimoiminen. Jos yhdistys harjoittaa elinkeinotoimintaa liian laajasti ja itsenäisesti, vaikkakin yleishyödyllisen toiminnan ohella, ei yhdistystä voida pitää yleishyödyllisenä. Tällöin yhdistys saattaa menettää yleishyödyllisyysstatuksensa ja tulee sitä myötä verovelvolliseksi kaikesta toiminnastaan. (Sama, 7.)

Yleishyödyllisenä yhteisönä voidaan pitää muun muassa työväenyhdistystä, työmarkkinajärjestöä, nuoriso- tai urheiluseuraa, näihin rinnastettava vapaaehtoiseen kansalaistyöhön perustuvaa harrastus- ja vapaa-ajantoimintaa edistävää yhdistystä, puolerekisteriin merkittyä puoluetta sekä sen jäsen-, paikallis-, rinnakkais- tai apuyhdistystä ja myös muuta yhteisöä, jonka varsinaisena tarkoituksena on valtiollisiin asioihin vaikuttaminen tai sosiaalisen toiminnan harjoittaminen taikka tieteen tai taiteen tukeminen (Tuloverolaki 1535/1992, 22§). Maininta tässä luettelossa ei kuitenkaan automaattisesti tarkoita, että yhdistys olisi yleishyödyllinen. Yleishyödyllisyyden määrittävät yhdistyksen sääntöjen mukainen tarkoitus sekä tosiasiallinen toiminta. (Kukkonen 2007, 4.)

Yleishyödyllisen yhteisön elinkeinotulona ei pidetä:

1) yhteisön toimintansa rahoittamiseksi järjestämistä arpajaisista, myyjäisistä, urheilukilpailuista, tanssi- ja muista huvitilaisuuksista, tavarankeräyksestä ja muusta niihin verrattavasta toiminnasta eikä edellä mainittujen tilaisuuksien yhteydessä harjoitetusta tarjoilu-, myynti- ja muusta sellaisesta toiminnasta saatua tuloa

2) jäsenlehdistä ja muista yhteisön toimintaa välittömästi palvelevista julkaisuista saatua tuloa

3) adressien, merkkien, korttien, viirien tai muiden sellaisten hyödykkeiden myynnin muodossa suoritetusta varojenkeräyksestä saatua tuloa

4) sairaaloissa, vajaamielislaitoksissa, rangaistus- tai työlaitoksissa, vanhainkodeissa, invalidihuoltolaitoksissa tai muissa sellaisissa huoltolaitoksissa ja huoltoloissa hoito-, askartelu- tai opetustarkoituksessa valmistettujen tuotteiden myynnistä tai tällaisessa tarkoituksessa suoritetuista palveluksista saatua tuloa

5) bingopelin pitämisestä saatua tuloa. (Verohallinto, hakupäivä 24.11.2010.)

Yleishyödyllinen yhdistys maksaa tuloveroa elinkeinotoiminnan verokannan mukaan 26 %. Kiinteistöstä saadusta tulosta yhdistys maksaa veroa vain kunnalle ja seurakunnalle, vuonna 2009 tämä verokanta oli 8,9908 %. Tuloveroa ei makseta koko toiminnan tuotoista, vaan ainoastaan veronalaisen toiminnan voitosta. Verotettavaa tuloa laskettaessa otetaan huomioon aiempien vuosien vahvistetut tappiot. (Verohallinto, hakupäivä 24.11.2010.)

3 YHDISTYKSEN TOIMINNAN RAHOITTAMINEN

3.1 Varainhankinta

Yhdistyksen toiminnan tarkoituksena on tuottaa suoritteita, joilla toteutetaan sitä aatteellista päämäärää, jota varten yhdistys on perustettu. Toimintaa varten yhdistyksen on hankittava tuloja, joilla maksetaan aiheutuneet menot sekä tuotetaan näitä suoritteita. (Pylkkänen 2009, 30.) Yhdistyksen tulonlähteet jaetaan varsinaiseen toimintaan, varainhankintaan sekä sijoitus- ja rahoitustoimintaan. Varainhankinnan tuotot koostuvat pääosin jäsenmaksuista, lahjoituksista, myyjäisistä, arpajaisista, keräyksistä sekä yritysyhteistyöstä saaduista tuloista.

Yhdistyksillä on siis käytössään useita eri varainhankinnan keinoja. Mutta vaikka keinoja on, tarvitsevat yhdistykset myös aktiivisia toimijoita hoitamaan varainhankintaa. Varainhankinta voi olla aikaa ja vaivaa vaativaa työtä riippuen siitä, kuinka paljon yhdistys siihen panostaa. Jotkin yhdistykset, kuten pienet urheiluseurat, eivät välttämättä harjoita varainhankintaa paljoakaan, vaan käytössä saattavat olla esimerkiksi vain jäsenmaksut. Toiset yhdistykset taas toimivat hyvinkin aktiivisesti varainhankinnan parissa ja muun muassa hakevat avustuksia, myyvät tuotteita ja palveluja, hankkivat tukijoita ja lahjoittajia. Varainhankinnan tuottavuus riippuu lähes täysin siitä, onko yhdistyksessä asiaan aktiivisesti paneutuneita jäseniä.

Mikäli yhdistyksen varainhankinta on aktiivista, saattaa se saada liiketoiminnan piirteitä. Monet yleishyödylliset yhteisöt saattavat nykyään kilpailla samoilla markkinoilla yritysten kanssa. Yhdistyksen liiketoiminnan on kuitenkin liityttävä yhdistyksen tarkoituksen toteuttamiseen tai sitä on pidettävä vähäarvoisena. (Pylkkänen 2009, 57.) Vaikka liiketoiminta onkin rajoitetusti sallittua, se ei saa olla liian laajaa verrattuna yhdistyksen muuhun toimintaan.

3.1.1 Jäsenmaksut

Lähes jokaisessa yhdistyksessä peritään jäsenmaksuja, ja ne ovatkin useiden yhdistysten pääasiallinen tulonlähde. Jäsenmaksu oikeuttaa yhdistyksen jäsenyyteen määräajaksi, ja sen suuruus vaihtelee yhdistyksestä riippuen noin kymmenestä viiteenkymmeneen euroon. Vähävaraisilla, kuten opiskelijoilla, työttömillä tai eläkeläisillä, jäsenmaksu voi olla alhaisempi. Jäsenmaksun suuruuteen saattaa vaikuttaa se, kuuluuko yhdistys johonkin kattojärjestykseen, johon yhdistys maksaa osan jäsenmaksuistaan. Jäsenmaksuun voi kuulua myös joitain etuja, kuten jäsenlehti. Jäsenmaksut maksetaan yhdistyksissä vuosittain.

3.1.2 Myyjäiset ja arpajaiset

Yhdistys voi järjestää toimintansa tukemiseksi myyjäisiä ja arpajaisia, eikä yleishyödyllisen yhdistyksen tarvitse maksaa näiden tuloista veroa, koska niitä ei pidetä elinkeinotuloina (ks. luku 2.3 Yleishyödyllisen yhdistyksen elinkeinotoiminta ja verotus). Myyjäisissä myydään usein muun muassa yhdistyksen jäsenten tekemiä tuotteita, kuten leivonnaisia, koriste-esineitä ja yhdistyksen oheistuotteita.

Arpajaiset jaotellaan tavara-, pien- ja miniatyyriarpajaisiin. Arpajaisten järjestämistä säädellään arpajaislailla. Lain mukaan arpajaisia voi järjestää pääsääntöisesti vain rekisteröity yhdistys, itsenäinen säätiö tai muu yleishyödyllinen yhteisö, jonka kotipaikka on Suomessa. Elleivät kyseessä ole pienarpajaiset tai miniatyyriarpajaiset, arpajaiset voi toimeenpanna vain viranomaisen antamalla luvalla. Laissa määrätään myös, että arpajaiset toimeenpannaan varojen hankkimiseksi yleishyödyllisen toiminnan edistämiseen. (Arpajaislaki 1047/2001, 5 §.)

Tavara-arpajaisten järjestämiseen tarvitaan siis lupa, jota haetaan hakijan kotipaikan lääninhallitukselta. Pien- ja miniatyyriarpajaisten järjestämiseen ei

tarvita lupaa, mutta arpojen myynnin ja voittojen jaon tulee tapahtua samassa tilaisuudessa. Arpojen yhteenlaskettu myyntihinta saa olla pienarpajaisissa enintään 2000 euroa ja miniatyyriarpajaisissa 500 euroa. (Loimu 2007, 109.)

3.1.3 Lahjoitukset

Yhdistykset voivat saada lahjoituksia säännöllisinä kuukausisuorituksina, mutta useimmiten kuitenkin satunnaisina kertalahjoituksina. Lahjoitukset ovat aina vastikkeettomia, eli lahjoittaja ei saa antamaansa lahjoitusta vastaan esimerkiksi mainostilaa tai muuta näkyvyyttä yhdistyksen toiminnassa. Lahjoituksen antaja on yleensä yksityinen henkilö tai yritys, joka haluaa tukea jonkin hyväksi kokemansa yhdistyksen yleistä toimintaa. Lahjoitus voidaan antaa myös jotain yhdistyksen toteuttamaa yksittäistä kampanjaa varten. Lahjoitus voi olla myös joko osittain tai kokonaan muuta kuin rahaa, esimerkiksi tavaraa tai työpanos. (Perälä ym. 2008, 36.)

Yhdistykset voivat saada myös testamenttilahjoituksia. Saatujen varojen käytössä on noudatettava testamentin tekijän tahtoa ja testamentin ehtoihin kannattaakin tutustua tarkasti ennen sen vastaanottamista (Suomen luonnonsuojeluliitto, hakupäivä 25.11.2010).

Syitä yksityisten ihmisten antamiin lahjoituksiin ovat yleensä yhdistyksen ajama ideologia sekä yhdistyksen brändi. Lahjoittaja saattaa haluta tukea yhdistä, joka tekee työtä hyvän asian eteen tai jakaa lahjoittajan arvomaailman. Yhdistyksen brändi on erittäin tärkeä seikka lahjoituspäätöstä tehtäessä. (Perälä ym. 2008, 36.)

Lahjoitusten saanti voi olla yhdistyksille haastavaa. Lahjoittajia on vaikea tavoittaa laajamittaisesti. Lisäksi lahjoittajien lähestyminen tulee tehdä erittäin hienotunteisesti.

3.1.4 Yritysyhteistyö

Yritysyhteistyö on toimintaa, jossa yritys antaa taloudellista tukea, tavaroita tai palveluja yhdistyksen käyttöön. Vastikkeeksi yhdistys tarjoaa yritykselle omaa osaamista ja palveluja, useimmiten näkyvyyttä yhdistyksen toiminnassa. (Oesch 2002, 21.)

Sponsorointi

Sponsorointi on käsitteenä melko epämääräinen, ja sitä käytetään monissa yhteyksissä. Usein lähes kaikkea yrityksiltä saatavaa taloudellista tukea nimitetään virheellisesti sponsoroinniksi ja se sekoitetaan yleiskielessä mainontaan ja hyväntekeväisyyteen. (Oesch 2002, 19.) Sponsorointi rinnastetaan usein myös lahjoituksiin, vaikka ne eivät ole sama asia. Lahjoitukset ovat aina vastikkeetonta tukea, kun taas sponsorointi on enemmänkin ammattimaista markkinointia, jossa sponsori saa julkisuutta ja näkyvyyttä ja sponsorin tunnettuus lisääntyy. Sponsoroinnissa hyödynnetään yhdistyksen imagoa yrityksen liiketoiminnassa ja markkinointiviestinnässä.

Yritykset haluavat vahvistaa sponsoroinnilla yrityskuvaansa ja hyvää imagoa sekä hakevat yleistä hyväksyntää olemalla näkyvillä hyvien asioiden yhteydessä (Oesch 2002, 66). Sponsorisopimus laaditaan usein esimerkiksi urheilijan ja yksityisen yrityksen välille.

Mainostulot

Samoin kuin lahjoitukset ja sponsorointi, myös sponsori- ja mainostulot sekoitetaan hyvin usein toisiinsa. Ero mainonnan ja sponsoroinnin välillä on kuitenkin käytännössä hyvin selkeä (Oesch 2002, 19). Mainostaja ostaa yhdistykseltä ainoastaan näkyvyyttä, ja yhdistys saa sitä vastaan joko rahallista avustusta tai hyödykkeitä. Maksettua mainostilaa, jossa yhdistyksen logo tulee näkyville, ei pidetä sponsorointina. Mainoskulut eivät ole pääsääntöisesti veronalaisia, joten yritykset on usein helpompi saada tukemaan yhdistyksen toimintaa mainostamalla kuin sponsoroinnilla.

Mainoksia on näkyvissä usein yhdistyksen julkaisuissa kuten jäsenlehdessä, kalentereissa, urheiluseurojen pelipaidoissa ja -tiloissa, yhdistyksen järjestämässä tapahtumassa tai muussa vastaavassa.

CRM – Cause Related Marketing

Yksi yritys yhteistyön muodoista on Suomessa suhteellisen harvinainen Cause Related Marketing. Tätä toimintamallia harjoitetaan lähinnä isoissa yleishyödyllisissä yhteisöissä.

Kyseisessä toiminnassa perustetaan esimerkiksi projekti, joka ajaa sekä yhdistyksen että yrityksen päämääriä ja jonka rahoitukseen ja osittain myös toimintaan yritys osallistuu (Perälä ym. 2008, 38). Tukea antava yritys valitsee kohteena olevan yhdistyksen sen mukaan, että se liittyy jotenkin yrityksen liikeideaan. Tässä toiminta eroaa sponsoroinnista. Tuettava yhdistys tai asia on yleensä myös "good cause" eli hyvä asia. Yhteistyöstä kerrotaan ulkopuolelle yhteisellä markkinoinnilla. Esimerkkejä CRM-toiminnasta ovat muun muassa luottokortit, joilla tehdyistä ostoksista muutama promille menee hyväntekeväisyyteen, tai kanta-asiakaspisteiden lahjoittaminen hyväntekeväisyyteen.

3.1.5 Muut keinot

Yhdistys voi tehdä toimintansa tukemiseksi **talkootyötä**, jota ovat muun muassa erilaisten tapahtumien, konserttien ja tilaisuuksien järjestyksenvalvonnasta huolehtiminen tai esimerkiksi tapahtuman puhtaanapidosta vastaaminen.

Rahankeräyksillä yhdistykset voivat hankkia vastikkeetta rahaa. Rahankeräyksiä saavat järjestää vain muun muassa yleishyödylliset yhteisöt, vakiintuneet harrastajaryhmät ja sisätiloissa järjestettävän yleisen kokouksen järjestäjät, kun keräys tapahtuu vain kokouksen osallistujien keskuudessa. Yleishyödylliset yhteisöt tarvitsevat rahankeräykseen luvan, jota haetaan

kihlakunnan poliisilaitokselta, mikäli keräys tapahtuu vain yhden kihlakunnan alueella. Muussa tapauksessa luvan myöntää yhdistyksen kotipaikan lääninhallitus. (Loimu 2007, 111.)

3.2 Avustukset, apurahat ja palkinnot

Useiden yhdistysten toimintaa rahoitetaan pääosin avustuksin, joita saadaan esimerkiksi julkisilta yhteisöiltä. Avustuksia ei lasketa varainhankinnaksi, eikä niitä näin ollen kirjata yhdistysten tuloslaskelmassa varainhankintaan, vaan avustuksen käyttötarkoituksen mukaan joko yleisavustuksiin tai määrätyn toiminnanalan tuottoihin. (Perälä & Perälä 2003, 264.) Käsittelen opinnäytetyössäni kuitenkin myös avustuksia, koska ne ovat niin olennainen osa yhdistysten toiminnan rahoitusta.

Yhdistykset voivat hakea avustuksia ja apurahoja muun muassa kunnilta, seurakunnilta, eri ministeriöiltä sekä Raha-automaattiyhdistykseltä. Avustuksien haussa tärkeitä seikkoja ovat yhdistyksen oma aktiivisuus, hakemuksen huolellinen täyttäminen sekä ajoissa oleminen. Se, mistä avustuksia voi ja kannattaa hakea, riippuu yhdistyksen säännöistä ja toiminnasta.

Kunnat antavat harkinnanvaraisia avustuksia yleishyödylliseen toimintaan, esimerkiksi urheilu- ja harrastusseuroille tai kulttuurin edistämiseen. Kunta myöntää avustuksen usein rahana, mutta myös muuta kunnan myöntämää etua voidaan pitää avustuksena. Tällaisia ovat muun muassa toimitilojen tai laitteiden tarjoaminen avustuksen saajalle markkinahintaa edullisemmin tai maksutta tai yhdistyksen toiminnan yleisten edellytysten parantaminen jollain muulla tavalla. (Kuntaliitto, hakupäivä 29.11.2010.) Avustuksen myöntämisen ehtona on usein se, että avustava kunta on hakijan kotikunta.

Opetus- ja kulttuuriministeriön avustukset on tarkoitettu muun muassa järjestöjen ja organisaatioiden toimintaan. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee lakisääteisillä valtionosuuksilla ja -avustuksilla sekä harkinnanvaraisilla

avustuksilla mm. koulutukseen, tieteeseen, kulttuuriin, liikuntaan ja nuorisotyöhön liittyviä hankkeita. Opetus- ja kulttuuriministeriö jakaa myös palkintoja, joista suurin osa myönnetään yksityisille ihmisille. Nuorisotyön tunnustuspalkinnon voi saada myös yleishyödyllinen yhteisö, esimerkiksi nuorisojärjestö. (Opetus ja kulttuuriministeriö, hakupäivä 25.11.2010.)

Yhdistykset voivat hakea avustusta hankkeisiin myös **EU:n rakennerahastoilta**, joita ovat EAKR (Euroopan aluekehitysrahasto) sekä ESR (Euroopan sosiaalirahasto). EU rahoittaa hankkeita, joiden tarkoituksena on vähentää alueiden välisiä eroja ja parantaa heikompien alueiden kilpailuedellytyksiä sekä ihmisten mahdollisuuksia työmarkkinoilla (Rakennerahastot, hakupäivä 25.11.2010).

Raha-automaattiyhdistys ry on merkittävä avustusten antaja, joka jakaa oman tilikautensa voiton vuosittain avustuksina sosiaali- ja terveystyöjärjestöille. Avustusten kokonaismäärä on noin 300 miljoonaa euroa, jolla avustetaan erityisesti pitkäaikaisesta työttömyydestä, ylivelkaantumisesta, vammaisuudesta, sairauksista ja turvattomuudesta kärsiviä väestöryhmiä ja perheitä. (Ray, avustustoiminta, hakupäivä 25.11.2010.)

Erillisiin hankkeisiin ja projekteihin kannattaa hakea rahoitusta erilaisilta rahastoilta ja säätiöiltä, riippuen yhdistyksen toimialasta. Esimerkiksi **Suomen Kulttuurirahasto** ja sen maakunnalliset rahastot tukevat ja edistävät tiede-, taide- ja muuta kulttuurityötä jakamalla vuosittain apurahoja ja palkintoja. Apurahoja haetaan aina tietyn maakuntarahaston hakuajaksi. (Suomen kulttuurirahasto, hakupäivä 25.11.2010.)

Muita avustuksia jakavia tahoja on maassamme lukuisia, kuten Kansan sivistysrahasto sekä Lapsi ja Luonto Säätiö. Säätiöpalvelu.fi-sivustolta löytyvät kaikki kotimaiset apurahoja jakavat säätiöt ja rahastot.

Julkisten avustusten määriä on nykyisin yleisesti alennettu ja niiden ehtoja tiukennettu. Avustusten hakijoita on paljon, joten on tärkeää, että hakemusten tekoon paneudutaan huolellisesti ja ajan kanssa.

4 TUTKIMUKSEN TULOKSET

4.1 Tutkimuksen selostaminen

Lähetin sähköpostilla kyselyn 35:een Oulun läänissä toimivaan yhdistykseen. Kyselyn avulla kartoitin yhdistysten käyttämiä varainhankinnan keinoja sekä sitä, kuinka suuri osa yhdistyksen kokonaistuotosta tulee varainhankinnasta. Kyselyyn vastasi 7 yhdistystä. Vanhin yhdistys on toiminut vuodesta 1963 eli 47 vuotta ja toiseksi vanhin 36 vuotta. Kaksi yhdistystä on toiminut 16 vuotta, sekä loput kolme vuosista 2007, 2008 sekä syksystä 2009 asti. Jäseniä yhdistyksissä oli 30, 40, 148, 180, 275 sekä kahdessa yrityksessä noin 150 kappaletta.

4.2 Yhdistysten käyttämiä keinoja toiminnan rahoittamiseksi

Jäsenmaksut

Kaikki kyselyyn vastanneet yhdistykset perivät jäsenmaksuja. Kaksi vastaajaa piti jäsenmaksuja helpoimpana varainhankinnan keinona, koska rahaa tulee jäseniltä "automaattisesti". Yhdessä vastauksessa jäsenmaksun kerrottiin olevan vapaaehtoinen. Yksi yhdistys mainitsi jäsenmaksujen yhteydessä kannatusjäsenmaksut.

Apurahat ja palkinnot

Kaikki kyselyyn vastanneet yhdistykset mainitsivat yhdeksi käyttämäkseen keinoksi kunnan antamat avustukset. Vastaajista kaksi oli hakenut kunnan liikuntatoimen avustusta, lisäksi mainittiin vapaa-aikalautakunnan avustus sekä urheiluseurojen yleisavustukset.

Yksi vastaaja oli ollut todella aktiivinen avustusten suhteen: vastauksessa kerrottiin yhdistyksen saaneen kaupungin toiminta-avustusta, projektiavustuksia sekä palkkatukea. Lisäksi yhdistys oli saanut avustusta Opetusministeriön

alaiselta Taiteen keskustoimikunnalta. Yhdistys oli saanut tukea myös EU:n kehitysrahastoilta; vastauksessa mainittiin Euroopan sosiaalirahaston tukema ART360-projekti sekä Euroopan aluekehitysrahaston Oulu15-hanke. Yhdistys kertoi saaneensa avustuksia myös Oulun läänin taidetoimikunnalta. Kyseinen yhdistys nimesikin avustukset tärkeimmäksi toiminnan rahoittamisen keinoksi. Vastauksessa todettiin, että avustukset eivät ole helppo keino rahoittaa toimintaa, mutta tällä hetkellä varmin tapa.

Yhtä vastanneista kulttuuriyhdistyksistä kunta avusti tarjoamalla esiintymis- ja harjoittelutilat ilmaiseksi. Yksi vastaajista ei kertonut, mitä kunnan avustusta oli saanut.

Lahjoitukset

Ainoastaan yksi yhdistys kertoi saavansa lahjoituksia. Yhdistyksen kotikunta lahjoittaa palkintoja, joita yhdistys jakaa urheilukilpailuissa jäsenille. Tämä kertoo siitä, mitä lahjoituksista todettiin jo aiemmin: lahjoitusten saanti on yhdistyksille yleensä erittäin haastavaa.

Yritysyhteistyö

Neljä vastanneista yhdistyksistä harjoittaa yritysyhteistyötä eri muodoissa. Näitä olivat mainosten myynti yrityksille yhdistyksen kisa- ja leirijulisteeseen, kalenteriin, näyttösten käsiohjelmiin, jääkiekkjoukkueen pelipaitoihin sekä hallin seiniin, yhdistyksen internetsivuille sekä lehteen. Lisäksi yritysyhteistyötä harjoittavista yhdistyksistä kolme mainitsi saavansa yrityksiltä sponsorirahaa.

Yritysyhteistyö koettiin yhdistyksissä yhdeksi vaikeimmista varainhankinnan keinoista, vaikkakin mainosmyynnin mainittiin olevan myös yksi tärkeimmistä tulonlähteistä. Sponsorirahan koetaan olevan tiukassa, ja sekä sponsoreista että mainoksista kilpailevat myös muut alueella toimivat yhdistykset toimialasta riippumatta. Yksi vastaajista totesi sponsorirahan saamisen olevan helppoa, mikäli yhdistyksen jäsenillä on kontakteja yrityksiin. Tällaisia henkilöitä kyseisessä yhdistyksessä toimii kuitenkin valitettavan vähän.

Mainosten myynti ja sponsoreitten hankkiminen koettiin yhdistyksissä muun muassa ihmisten kiusaamiseksi ja jopa kerjäämiseksi. Yksi vastaajista kirjoitti ”rahan keruun” olevan aina vähän vastahakoista, mutta yritysten lähtevän mukaan, mikäli yhdistyksen perustelut rahan tarpeelle ovat hyvät.

Muut tulot

Seitsemästä yhdistyksestä neljä järjestää **arpajaisia**. Yksi vastaaja mainitsi yhdistyksen järjestävän kerran vuodessa yhden suuremman arpajaiset, pika-arpajaisia yhdistyksen tapahtumissa ja jääkiekkopeleissä sekä joukkuekohtaisia tavara-arpajaisia. Tälle yhdistykselle arpajaiset olivat yksi merkittävimmistä ansaintakeinoista. Yksi vastaajista järjestää pientä arpamyyntiä esimerkiksi messuilla. Pika-arpajaisten järjestäminen jossakin yhdistyksen tilaisuudessa mainittiin yhdessä vastauksessa helpoimmaksi varainhankinnan keinoksi, koska palkinnot luovutetaan ja tuotot saadaan heti. Näin ollen tehtävään ei tarvitse sitoutua kuin tilaisuuden ajaksi.

Yhdistyksistä kolme hankkii varoja myymällä **yhdistyksen oheistuotteita**. Yhdistykset mainitsivat myyvänsä yhdistyksen logolla varustettuja t-paitoja, laukkuja, huppareita sekä lippalakkeja. Yksi yhdistys mainitsi oheistuotteiden myynnin olevan todella pientä. Kaksi yhdistystä hankkii varoja myymällä myös erilaisia **painotuotteita**: kalentereja ja postikortteja. Vastaajista kaksi myy omien tuotteidensa lisäksi myös **muita tuotteita**, joiden myynnistä yhdistys saa tietyn osuuden. Näitä tuotteita ovat sukat, wc-paperi, karkit ja keksit.

Vastaajista neljä ilmoitti yhdistyksen tekevän **talkootöitä**. Yhdistyksien tekemiä talkootöitä ovat muun muassa jääkiekkokaukalon pystytys yhdistyksen kotikunnalle, tienvarsien trimmeröinti, metsänistutus, toimitsijatehtävät ja urheilukisojen järjestely. Lisäksi eräs urheilusukellusseura kertoi yhdistyksen järjestävän talkootyönä vedenalaisia tarkastelutöitä ja koulutuksia. Koulutukset ovat kyseisen yhdistyksen tärkein varainhankinnan keino.

Yksi yhdistys kertoi talkoiden olevan yksi yhdistyksen merkittävimmistä ansaintakeinoista, mutta totesi myös, että talkootyötä on nykyään tarjolla todella

vähän, sillä esimerkiksi kauppojen inventaariot hoidetaan nykyään henkilökunnan voimin.

Muita yhdistysten mainitsemia ansaintakeinoja ovat kesämarkkinoiden ja huutokaupan järjestäminen, valmennus- ja leirimaksut, koulutukset sekä lipputulot. Yksi vastanneista yhdistyksistä pyörittää kahviota jäähallilla. Vastaaja kertoi kahvion vaativan todella suuren määrän talkootunteja suhteessa tulokseen, koska kahvion pääasiallinen tuotto tulee viikonloppuisin jääkiekkopelien aikana, mutta kahvio on kuitenkin auki joka ilta. Iltaisin myynti on muutamasta eurosta muutamaan kymmeneen euroon. Kahvio koettiin siis suhteellisen haastavaksi varainhankinnan keinoksi.

4.3 Yhdistysten kokemukset varainhankinnasta

Viisi seitsemästä vastaajasta kertoi varainhankinnan osuuden yhdistyksen kokonaistuotosta olevan 80 % tai yli. Yksi vastanneista yhdistyksistä on toiminut vasta reilun vuoden, joten sen ensimmäisen vuoden varainhankinnan osuus kokonaistuotosta oli vain 15 %. Yhdistys totesi osuuden kuitenkin kasvavan. Yksi vastaajista ei kertonut varainhankinnan osuutta.

Kyselyn vapaa sana -osiossa yksi vastaajista kertoi yhdistyksen toiminnan olevan täysin riippuvainen varainhankinnasta. Sen avulla harrastamisen hinta saadaan jäsenille kohtuulliseksi, sillä varainhankinnalla katetaan noin 70–80 % yhden harrastajan vuosittaisista kuluista.

Yhdistysten yleinen ongelma on aktiivisten jäsenten vähyys. Varainhankinta jää usein pienen joukon vastuulle, joka tekee muutenkin paljon töitä yhdistyksen eteen muun muassa talkootöiden muodossa. Yhdessä vastauksessa todettiin, että yhdistyksen varainhankintaa olisi ehdottomasti kehitettävä, mutta seuran toiminta on laajaa ja työntekijäresurssit niin vähäiset, ettei siihen välttämättömän työn lisäksi jää aikaa. Kyseisen yhdistyksen toiminnan pohjana toimivat avustukset, joiden hakemisen todettiin olevan osa seuran rutiineja.

Muun varainhankinnan, kuten sponsoriyhteistyön seura koki haasteelliseksi, koska yhdistyksellä ei ole riittänyt aika sentyyppisen varainhankinnan suunnitteluun ja kartoitukseen. Seuran tavoitteena on saada lisää avustuksia, jotta se voi lisätä työtunteja varainhankintaan keskittymiseen.

5 LOPUKSI

Vaikka sainkin harmittavan vähän vastauksia kyselyyni, onnistuin silti muodostamaan suhteellisen kattavan kuvan eri-ikäisten ja -kokoisten yhdistysten varainhankinnasta. Yhdistystoiminnalla on Suomessa vankka pohja, ja yhdistysten kirjo on erittäin laaja. Yhdistykset käyttävät rahan hankkimiseen yleisesti useampaa kuin vain yhtä tapaa, ja jokaisella on omat, hyväksi havaitut keinonsa toiminnan rahoittamiseksi. Varsinkin pitkään toimineet, asemansa vakiinnuttaneet yhdistykset eivät helposti lähde etsimään uusia varainhankinnan keinoja, vaan tyytyvät niihin, joilla on tähänkin asti pärjätty. Tämä ilmenee muun muassa vanhimpien yhdistysten kyselyvastauksista: muun muassa sponsoritoiminta koetaan hieman vieraaksi eikä siihen ole välttämättä perehdytty.

Varainhankinnan keinoista käytetyin on odotetusti jäsenmaksut, joita kerätään lähestulkoon jokaisessa yhdistyksessä. Jäsenmaksujen osuus yhdistysten varainhankinnan tuloista riippuu jäsenten määrästä sekä jäsenmaksun suuruudesta. Jäsenmaksujen osuus ei siis välttämättä ole varainhankinnan osuuksista suurin, mutta kuitenkin varmin. Toinen paljon käytetyistä keinoista toiminnan rahoittamiseksi on avustusten ja apurahojen hakeminen. Vaikka avustusten hakeminen saattaa olla työlästä ja vaatii yhdistyksiltä usein paljonkin aikaa ja työtunteja, sitä harjoitetaan ilahduttavan paljon.

Yleishyödyllisiä yhdistyksiä käsittelevä lainsäädäntö on melko vanhaa, eikä välttämättä vastaa enää tämän päivän tarpeita. Yhteiskunta on muuttunut, ja yhdistystoiminta ja varainhankinta tapahtuvat nykyään täysin erilaisessa maailmassa kuin lakien säätämisen aikaan. Muun muassa ihmisten vapaa-ajan lisääntyminen, elintason nousu ja julkisen sektorin toimintatapojen muuttuminen vaikuttavat nykypäivän yhdistystoimintaan. Monet yhdistykset kilpailevat elinkeinotoiminnassa samoilla markkinoilla yritysten kanssa, ja varainhankinta on ammattimaisempaa kuin ennen.

Keinoja toiminnan rahoittamiseksi löytyy, mutta ilman tekijöitä ei toimiva varainhankinta toteudu. Yhdistykset tarvitsevat aktiivisia jäseniä toteuttamaan varainhankintaa ja hakemaan avustuksia. Pienet ja keskisuuret yhdistykset toimivat usein pienen ydinporukan voimin, jonka vastuulla kaikki toiminta on. Varainhankinnan suunnittelu ja toteutus vaatii aikaa, mitä kaikilla yhdistyksillä ei välttämättä ole käytössään. Jäsenet työskentelevät yhdistyksissä harvoin kokopäiväisesti. Sen sijaan yhdistyksen ja varainhankinnan parissa toimitaan vapaaehtoisesti oman päivätyön ohella. Näin aikaa ja jaksamista tehokkaaseen varainhankintaan voi nykypäivän yhteiskunnassa olla vaikea löytää. Mikäli jokaisessa yhdistyksessä olisi muutama aktiivinen jäsen, jotka keskittyisivät hoitamaan varainhankintaa, maamme yhdistyskenttä olisi jopa nykyistäkin näkyvämpi ja vireämpi.

LÄHTEET

Arpajaislaki 23.11.2001/1047.

Kuntaliitto. 2010. Kuntien harkinnanvaraiset avustukset yleishyödylliseen toimintaan. Hakupäivä 29.11.2010
http://www.kunnat.net/k_peruslistasivu.asp?path=1;29;349;31055;144268;144532.

Loimu, K. 2007. Yhdistystoiminnan käsikirja. 3. uudistettu painos. Helsinki: WSOYpro.

Norri, M. & Palsala, A.1989. Yhdistys, käytännön käsikirja. Helsinki: Tietosanoma Oy.

Oesch, P. 2002. Kulttuurin sponsorointi ja yritysysteistyö – kehitys ja käytännöt. Helsinki: Taiteen keskustoimikunta.

Patentti- ja rekisterihallitus. 2010. Yhdistysrekisteri. Hakupäivä 15.11.2010
<http://www.prh.fi/fi/yhdistysrekisteri.html>.

Perälä, J., Juutinen, S., Lilja, M., Lindgren, G., Reinikainen, M. & Steiner, M-L. 2008. Yhdistyksen hyvä hallinto. Helsinki: WSOYpro.

Perälä, S. & Perälä, J. 2006. Yhdistyksen ja säätiön talous, kirjanpito ja verotus. 3. uudistettu painos. Helsinki: WSOYpro.

Pylkkänen, P. 2009. Yhtälö – Yhdistyksen talous ja verotus. Hakupäivä 24.11.2010 http://www.maaseutupolitiikka.fi/files/844/Yhtalo_-_yhdistyksen_talous_ja_verotus.pdf.

Raha-automaattiyhdistys. 2010. Tukea sitä eniten tarvitseville. Hakupäivä 25.11.2010 <http://www.raha-automaattiyhdistys.fi/avustustoiminta/index.php>.

Suomen kulttuurirahasto. 2007. Apurahat. Hakupäivä 25.11.2010 <http://www.skr.fi/default.asp?docId=12642>.

Suomen luonnonsuojeluliitto. 2010. Vinkkejä varainhankintaan. Hakupäivä 24.11.2010 <http://www.sll.fi/jasensivut/jarjestotoimijalle/vinkkeja-varainhankintaan>.

Suomen perustuslaki 11.6.1999/731.

Tuloverolaki 30.12.1992/1535.

Työ- ja elinkeinoministeriö. 2008. Rakennerahastot. Hakupäivä 25.11.2010 <http://www.rakennerahastot.fi/rakennerahastot/fi/index.jsp>.

Verohallinto. 2009. Usein kysytyjä kysymyksiä yleishyödyllisten yhteisöjen verotuksesta. Hakupäivä 24.11.2010 http://www.vero.fi/default.asp?path=5,40,89&article=8264&domain=VERO_MAI
N.

Verohallitus. Kukkonen, A. 2007. Verotusohje yleishyödyllisille yhdistyksille ja säätiöille. Hakupäivä 24.11.2010 <http://www.vero.fi/nc/doc/download.asp?id=5478;298999>.

Yhdistyslaki 26.5.1989/503.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2010. Avustukset ja palkinnot. Hakupäivä 25.11.2010 <http://www.minedu.fi/OPM/Avustukset/?lang=fi>.

Yhdistystieto. 2010. Mikä on yhdistys? Hakupäivä 24.11.2010 http://www.yhdistystieto.fi/yhdistystoiminta/mika_on_yhdistys.

Yhdistysten varainhankinnan keinot

Teen opinnäytetyötäni Oulun seudun ammattikorkeakoulun viestinnän koulutusohjelmassa. Suuntautumisvaihtoehtoni on mediatuottaminen ja valitsin tutkielmani aiheeksi yhdistyksen varainhankinnan. Alla on kysely, jonka avulla kartoitan käytössä olevia yhdistysten varainhankinnan keinoja. Täytetty lomake lähetetään osoitteeseen mariahuiskonen@gmail.com. Suuri kiitos ajastanne ja vastauksistanne!

Maria Huiskonen
Oulun seudun ammattikorkeakoulu
mariahuiskonen@gmail.com
044 – 520 5387

Kirjoitathan vastauksesi aina kysymyksen perään.

A) Nimi ja asemanne yhdistyksessä:
Yhdistyksen nimi ja toimiala:
(Nämä tiedot eivät tule ilmi tutkielmassa)

B) Tietoja yhdistyksestä

Minkä ikäinen yhdistys on?

Yhdistyksen jäsenmäärä v. 2009?

Kuinka suuri osa yhdistyksen kokonaistuotosta tulee varainhankinnasta?

C) Varainhankinnan keinoja

Mitä näistä varainhankinnan keinoista yhdistys on käyttänyt?
Kirjoita X kyseisen vaihtoehdon eteen sekä tarkennukset vaihtoehdon perään.

Avustukset

	Kuntien avustukset, mitkä?
	Ministeriöt, mitkä?

	EU:n kehittämisohjelmat, mitkä?
	Muut tahot, mitkä?

Lahjoitukset

	Testamenttilahjoitukset
	Säännölliset kuukausilahjoitukset
	Satunnaiset kertalahjoitukset
	Lahjoitukset jotain tiettyä kampanjaa/tapahtumaa varten

Yritysyhteistyö

	Mainosmyynti, esim. yhdistyksen julkaisuihin, toimitiloihin jne. Mihin?
	Sponsorointi (yhdistys saa sponsoriyritykseltä rahaa, tavaroita tai palveluita)

Muut

	Jäsenmaksut
	Arpajaiset
	Yhdistyksen oheistuotteiden myynti, esim. t-paidat. Mitä tuotteita?
	Erilaiset painotuotteet, kalenterit, lehdet jne. Mitä tuotteita?
	Tuotteiden myynti, esim. wc-paperi, karkit, keksit. Mitä tuotteita?
	Talkootyöt, minkälaisia?

Tuleeko mieleenne joitain muita yhdistyksen toiminnan aikana hyväksi havaittuja ansaintakeinoja?

Mitkä yllämainituista ovat yhdistyksenne merkittävimmät ansaintakeinot? Koetteko alueella toimivien muiden yhdistysten kilpailevan kanssanne varainhankintaan liittyen?

Minkä varainhankinnan keinon koette helpoimmaksi, minkä vaikeimmaksi?
Miksi?

Vapaa sana varainhankinnasta: